

Leproplaca proteus

Härjedalslav

Klass: *Lecanoromycetes*, **Ordning:** *Teloschistales*, **Familj:** *Teloschistaceae*, **Släkte:** *Leproplaca*, **Art:** *Leproplaca proteus* - härjedalslav (Poelt) Arup et al. **Synonymer:** *Caloplaca proteus* Poelt, *härjedalsorangelav*, *Leproplaca proteus* (Poelt) Arup, Frödén & Søchting

Kännetecken

Härjedalslav är en rosettbildande skorplav med lobarade, rödororange, cirkelrunda bålar, vanligen upp till 0,5 cm i diameter men ofta sammanflytande i större beväxningar. Kantloberna är 0,8–1 mm långa, dikotomt förgrenade och något breddade framtill, ofta pruinösa och konvexa. Soral finns på de äldre delarna av loberna och är ofta sammanflytande och av samma färg som bålen. Apothecier saknas i Sverige. Den är lik gul orangelav *Caloplaca cirrochroa* och stuporangelav *C. obliterans*. Alla tre är rosettbildande och har soral som sitter som fläckar på bålen. Härjedalslav känns igen på den rödororange bålfärgen, att soralen har samma färg som bålen och att en tydlig förbål saknas. *Caloplaca cirrochroa* har större gulorange bålar (upp till 20 mm i diameter) med citrongula soral. *C. obliterans* har mindre bålar (upp till 1,5 mm i diameter) utan tydliga kantlobber, har en tydlig förbål med långa trevande fingerlika bildningar, bålfärgade soral och den finns mest på silikatsten.

Utbredning och status

Arten är endast känd från en lokal i Härjedalen där den hittades 1970 och sedan har setts 1986 och 1988. I övrigt är den känd från Polen (Karpaterna) och Alperna.

Ekologi

Härjedalslav växer vid basen av en upp till 10 meter hög, västexponerad och av granskog skuggad lodrät kalkklippa. Klippan är skuggad av omgivande tät granskog. Höjden är 630 m över havet. Tidigare (kanske in på 1900-talet) var ett litet stenbrott beläget här och sannolikt var skogen då mer öppen.

Hot

I Alperna växer arten mer exponerat medan den på sin enda lokal i Polen växer tämligen beskuggat. Kalavverkning som snabbt ändrar lokalklimatet är ett hot. Omkullfallna träd över klippan eller ris som täcker klippan är också ett hot.

Åtgärder

Lokalen måste skyddas. Eventuellt är inte en försiktig gallring negativt. Däremot bör inte skogen kalavverkas så att lokalklimatet snabbt ändras drastiskt. Om avverkning sker måste en dokumentation av populationsstorleken ske före och efter avverkningen. Eventuella vindfällen som lutar sig mot klippan måste tas bort. Endast en mycket liten population är känd varför insamling måste undvikas.

Övrigt

Arten kallades i rödlistan från 1995 härjedalsorangelav.

Litteratur

Nordin, I. 1972. *Caloplaca*, sect. *Gasparrinia* i Nordeuropa. Taxonomiska och ekologiska studier. Uppsala.
Poelt, J. 1953. Mitteleuropäische Flechten II. *Mitt. Bot. Staatssamml. München* 1953(8): 323–332.

Författare

Göran Thor 1999. © ArtDatabanken, SLU 2005.